

KONTRTERRORYZM

SIŁY SPECJALNE DZIAŁANIA WYDARZENIA W 2022 ROKU

Kuba Jałoszyński

Szczytno 2023

Recenzent

prof. dr hab. Jacek Dworzecki

Redakcja Wydawcy

Beata Miszczuk

Adam Rogala

Projekt okładki

Agnieszka Kamińska

Zdjęcie na okładce

<https://en.wikipedia.org/wiki/Hostage_Rescue_Team#/media/File:Hostage_Rescue_Team_members.jpg>, dostęp: 13.08.2022 r.

© Wszelkie prawa zastrzeżone — Akademia Policji w Szczytnie 2023

ISBN: 978-83-7462-850-1

e-ISBN: 978-83-7462-851-8

Druk i oprawa:

Dział Wydawnictw i Poligrafii Akademii Policji w Szczytnie

12-100 Szczytno, ul. Marszałka Józefa Piłsudskiego 111

tel. 47 733 5410, e-mail: wwip@wspol.edu.pl

Objętość: 9,83 ark. wyd.

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	9
1. Policyjne oddziały kontrterrorystyczne w USA	13
1.1. Policja w USA	13
1.1.1. Instytucja szeryfa w USA	15
1.1.2. Policja stanowa w USA	16
1.1.3. Policyjne oddziały specjalne SWAT	16
1.2. Policja w Los Angeles	20
1.2.1. Oddział SWAT w Los Angeles	21
1.3. Policja w Nowym Jorku	24
1.3.1. Jednostka Operacji Specjalnych w Nowym Jorku	26
1.4. Policja w Miami	27
1.4.1. Jednostka Specjalna Reagowania na Zagrożenia w Miami	28
1.5. Policja w San Francisco	29
1.5.1. Oddział SWAT w San Francisco	30
1.6. Policja w Chicago	31
1.6.1. Oddział SWAT w Chicago	32
1.7. Federalne Biuro Śledcze	33
1.7.1. Oddział HRT FBI	35
2. Działania kontrterrorystycznych sił specjalnych w Europie i na świecie w 2022 roku — kalendarium	43
2.1. Wybrane wydarzenia — album fotograficzny	147
2.1.1. Ćwiczenia w ramach projektu „Skuteczni razem — SPKP z PSP przeciwko zagrożeniom terrorystycznym” — SPKP w Krakowie	147
2.1.2. Warsztaty strzeleckie „BOA SHOOTING WORKSHOP” — CPKP „BOA”	150
2.1.3. Zatrzymanie przestępców podszywających się pod policjantów — SPKP w Szczecinie	154
2.1.4. Zatrzymanie członków grupy przestępczej zajmującej się nielegalnym wytwarzaniem wyrobów tytoniowych — SPKP w: Bydgoszczy, Poznaniu, Gorzowie Wielkopolskim	155
2.1.5. Ćwiczenie Renegade/Sarex-22 — SPKP w Łodzi	156
2.1.6. Ćwiczenia na ternie Ostrowa Tumskiego — SPKP we Wrocławiu	158
2.1.7. Szkolenie specjalistyczne w zakresie nurkowania w ramach projektu „Szkolenia specjalistyczne szansą na zwiększenie skuteczności organów ścigania w zwalczaniu przestępczości zorganizowanej” — SPKP w Bydgoszczy	161

2.1.8. Ćwiczenia Tactical Prison Rescue — Szkoła Wyższa Wymiaru Sprawiedliwości w Kaliszu	162
2.1.9. Ćwiczenia taktyczno-wysokościowe z wykorzystaniem policyjnego Black Hawka — SPKP w Lublinie.....	163
2.1.10. Wydobycie z Odry skradzionego w 2008 r. samochodu — SPKP we Wrocławiu	166
2.1.11. Ćwiczenia w ramach unijnego projektu „Rozpoznanie i neutralizacja zagrożeń CBRN-E na terenie obiektów Infrastruktury Krytycznej” — SPKP w Łodzi	167
2.1.12. Szkolenie wysokościowe z wykorzystaniem śmigłowca Black Hawk — SPKP w: Gdańsku, Poznaniu, Szczecinie, Olsztynie, Bydgoszczy	171
2.1.13. Święto Policji w CPKP „BOA”	173
2.1.14. Międzynarodowe warsztaty K-9 wykorzystania psów do działań bojowych — SPKP w Krakowie	176
2.1.15. Szkolenie SPKP we Wrocławiu	178
2.1.16. Zawody paramedyczne „Tac Med 2022” w estońskim Rakver — SPKP w Białymstoku	181
2.1.17. Zawody, warsztaty, konferencja „Paramedyk” — SPKP w Gdańsku	182
2.1.18. Ćwiczenia dowódczo-sztabowe na terenie Kopalni Guido i Sztolni Królowa Luiza — SPKP w Katowicach	185
2.1.19. Warsztaty przewodników i psów bojowych przy wykorzystaniu wielozadaniowego policyjnego śmigłowca S-70i Black Hawk — CPKP „BOA”	189
2.1.20. Szkolenie spadochronowe z operatorami jednostek kontrterrorystycznych unijnego stowarzyszenia ATLAS z: Bułgarii, Niemiec, Chorwacji, Rumunii i Włoch — CPKP „BOA”	193
2.1.21. Konferencja z okazji 30-lecia negocjacji policyjnych „Negocjacje policyjne jako sposób rozwiązywania sytuacji kryzysowych” — GSP KGP	196
2.1.22. Ćwiczenia ratowników medycznych Centralnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA”, Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, Centralnego Szpitala Klinicznego MSWiA i Zespołu Pomocy Humanitarno-Medycznej KPRM z wykorzystaniem policyjnych śmigłowców S-70i Black Hawk, Mi-8 i Bell-407GXi	198
2.1.23. Obchody 25-lecia SPKP w Lublinie.....	200
2.1.24. Szkolenie z wykorzystaniem psów działań bojowych — SPKP w Białymstoku, komandosi z Lublińca, żołnierze Żandarmerii Wojskowej.....	202

2.1.25. Policjant z Samodzielnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji w Katowicach zwyciężył w Maratonie „Selekcja”	204
2.1.26. Piąta rocznica śmierci podkom. Mariusza Koziarskiego — SPKP we Wrocławiu	206
2.1.27. Policjanci z Samodzielnego Pododdziału Kontrterrorystycznego Policji w Rzeszowie jako pomocnicy Świętego Mikołaja w Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 w Rzeszowie	207
2.1.28. Ćwiczenia w ramach projektu „Reagowanie w sytuacjach kryzysowych, w tym o charakterze terrorystycznym” — SPKP w Białymstoku	209
Bibliografia	211

Pamięci:

asp. sztab. w st. spocz. Przemysław PRACZYKA
policjanta Wydziału Antyterrorystycznego KSP

podinsp. w st. spocz. Mirosław ZAJDLICA – „Jugola”
policjanta Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP

pplk. Pedro Alfonso CASADO
dowódcy hiszpańskiej jednostki kontrterrorystycznej UEI

asp. sztab. w st. spocz. Bogusław Parzyszka
policjanta BOA KGP

podinsp. w st. spocz. Zbigniew PLUCIAKA – „Pluto”
policjanta Biura Operacji Antyterrorystycznych KGP

W 2022 roku odeszli na wieczną służbę

Wprowadzenie

Rok 2022 nie należał do spokojnych. Z jednej strony, mimo wiosennego „hura optymizmu” pandemia wirusa COVID-19 nadal była aktywna, nadal zbierała swoje śmiertelne żniwo. Z drugiej zaś doszło do agresji Rosji na Ukrainę. Przez pierwsze dwa miesiące 2022 r. większość, w tym piszący te słowa, mieli nadzieję, że agresywna retoryka rosyjskich władz, zakrojone na szeroką skalę manewry rosyjskiego wojska u granic Ukrainy, to jedynie kolejny pokaz siły Kremla, to chęć wywarcia presji na ustępstwa Ukrainy wobec Rosji. Niestety, 24 lutego, druga co do wielkości armia świata, zaatakowała swojego sąsiada. Ukraina w niczym Rosji nie zagrażała, nie miała potencjału, aby jej militarnie zagrażać. Jednak prezydent Putin, w swej szaleńczej wizji „wielkiej Rosji”, postanowił rozpocząć wojnę na kontynencie europejskim, nie bacząc na konsekwencje swojej decyzji. Przeliczył się w swoich kalkulacjach. To miała być błyskawiczna „operacja specjalna”, trwającą najwyżej tydzień, przerodziła się jednak w trwający konflikt zbrojny. Naród ukraiński zjednoczył się przeciw okupantowi i dzielnie z nim walczył. Druga co do wielkości armia świata okazała się „papierowym wojskiem”, funkcjonującym według schematów i patologii czasów Rosji sowieckiej.

W 2022 r. na krajowym „polu kontrterrorystycznym” mieliśmy ważne wydarzenie. Rok ten przyniósł awans generalski w policyjnych siłach kontrterrorystycznych — Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nadał stopień nadinspektora Policji dowódcy Centralnego Poddziału Kontrterrorystycznego Policji „BOA” — Dariuszowi Ziębie. Wydarzenie to należy rozpatrywać zarówno jako podniesienie prestiżu jednostki, jak i w wymiarze osobistym dowódcy CPKP „BOA”, jako docenienie jego wkładu w budowanie przez ostatnie lata systemu policyjnych pododdziałów kontrterrorystycznych. Przekształcenia strukturalno-organizacyjne, z których wiele było postulowanych dużo wcześniej, a które nie znajdowały zrozumienia w gremiach decyzyjnych Policji, udało się dzięki nadinspektorowi Ziębie zmaterializować. Oczywiście znajdzie się grono mało-kontentów kontestujących ten awans. Nie należy się jednak tym zajmować i przejmować. Trzeba mieć bowiem dużo złej woli aby tych przeobrażeń nie dostrzec.

Publikacja, tradycyjnie, wzorem lat ubiegłych, została podzielona na dwie części. Pierwsza część monografii zawiera treści dotyczące organizacji i funkcjonowania policyjnych sił specjalnych — kontrterrorystycznych w Stanach Zjednoczonych. Ze względu na fakt, że występuje deficyt w obszarze literatury w tym zakresie, materiał faktograficzny oparty został głównie na źródłach internetowych, których wartość merytoryczna została przez mnie zweryfikowana pozytywnie. Druga część monografii stanowi element faktograficzny — opis wydarzeń związanych z siłami kontrterrorystycznymi oraz materiał fotograficzny.

* * *

1 października zmarł podinsp. w st. spocz. **Zbyszek Pluciak**, kolejna ofiara chorób cywilizacyjnych. Był jednym z tych, którzy wpisali się w sposób znaczący w historię policyjnych pododdziałów kontrterrorystycznych w Polsce. Był moim podwładnym, a nade wszystko był moim przyjacielem.

Jego merytoryczną aktywnością w pododdziale kontrterrorystycznym były działania minersko-pirotechniczne — działania związane z neutralizacją tzw. improwizowanych urządzeń wybuchowych (*Improvised Explosive Device*, dalej: IED), ładunków „domowej produkcji”, wykorzystywanych przez przestępców. Swoją pracę wykonywał z pasją i wielkim zaangażowaniem. Jako jeden z pierwszych uzyskał uprawnienia instruktorskie w zakresie działań neutralizacyjnych IED.

Procedury postępowania, które obowiązują podczas tego typu realizacji, są w dużej mierze jego autorstwa. Wyszkolił ogromną rzeszę policyjnych techników bombowych. Był dla nich nie tylko nauczycielem, ale i partnerem. Zawsze na pierwszej linii. Zbyszek był koleżeńskim, przyzwoitym człowiekiem. Zawsze gotowy do niesienia pomocy innym. Każdy kto zetknął się z nim pierwszy raz po paru minutach miał wrażenie, że zna go od lat.

W pododdziale kontrterrorystycznym (Wydziale Antyterrorystycznym Komendy Stołecznej Policji/Samodzielnym Pododdziale Antyterrorystycznym Policji w Warszawie — obecnie Centralnym Pododdziale Kontrterrorystycznym Policji „BOA”) piastował stanowisko kierownika sekcji minersko-pirotechnicznej, a po przekształceniu warszawskiego SPAP-u w Biuro Operacji Antyterrorystycznych Komendy Głównej Policji — krajowego koordynatora ds. minersko-pirotechnicznych. Na emeryturze nadal aktywnie zajmował się problematyką neutralizacji IED. Był współzałoży-

cielem i wiceprzewodniczącym Stowarzyszenia Polskich Specjalistów Bombowych im. Piotra Molaka¹.

Jako funkcjonariusz Sekcji Ochrony LOT Wydziału Zabezpieczenia KS MO był na pokładzie samolotu pasażerskiego Polskich Linii Lotniczych LOT, w dwuosobowym patrolu zabezpieczającym lot przed uprowadzeniem, który uległ katastrofie. Zdarzenie miało miejsce 2 listopada 1988 r. na terenie gminy Białobrzegi koło Łącuta, był to wypadek lotniczy. Samolot rejsowy Polskich Linii Lotniczych LOT An-24 relacji Warszawa–Rzeszów na skutek awarii obydwu silników zmuszony był niespodziewanie lądować na łące w pobliżu wsi Rogóźno koło Łącuta. Znajdującemu się w locie statkowi powietrznemu zgasły oba silniki. Pilot kierował się w stronę lotniska, lecąc jak szybowiec. Na pokładzie samolotu owego krytycznego dnia o godzinie 10²⁵ znajdowało się 29 osób powracających z Warszawy. Na dwie minuty przed spodziewanym lądowaniem na płycie lotniska w Jasionce wieża kontroli lotów utraciła łączność z załogą. Kapitan załogi K. Rożek podjął decyzję o awaryjnym lądowaniu na łące. Samolot z dużą szybkością uderzył gwałtownie w podłoże łąki. Jedna z pasażerek nie przeżyła katastrofy, kilka osób zostało rannych. Dzięki sprawnie podjętej akcji ratunkowej stewardess i innych osób w ciągu kilkunastu sekund udało się opuścić pokład wszystkim pasażerom po czym samolot eksplodował i stanął w płomieniach². W akcji ratowniczej aktywnie uczestniczyli milicjanci Sekcji Ochrony Lot Wydziału Zabezpieczenia — Zbyszek i jego partner z patrolu. Zawsze wspominał, jak przekonał się na własne oczy do czego jest zdolny człowiek w ogromnym stresie, walczący o życie. Widział uciekającego z rozbitego samolotu, przez pola, mężczyznę z otwartym złamaniem

¹ **Piotr Molak** — specjalista Wydziału Antyterrorystycznego Komendy Stołecznej Policji. W dniu 24 kwietnia 1996 r. o godz. 11.00 udał się na interwencję pirotechniczną na teren stacji benzynowej Shella w Warszawie. Ujawniono tam ładunek wybuchowy. Asp. sztab. Piotr Molak zgłosił się na ochotnika do wykonania zadania polegającego na prześwietleniu przedmiotu urządzeniem rentgenowskim w celu ustalenia sposobu jego neutralizacji. W trakcie wykonywania kolejnego zdjęcia nastąpiła detonacja. Asp. sztab. Piotr Molak doznał ciężkich obrażeń ciała. Przewieziony niezwłocznie do szpitala po około 3 godzinach zmarł. Pośmiertnie awansowany do stopnia podkomisarza Policji. Źródło: <<https://info.policja.pl/inf/historia/ksiega-pamieci/71549,MOLAK-Piotr.html>>, dostęp: 2 października 2022 r.

² <<http://www.mmrzeszow.pl/artukul/katastrofa-samolotu-pasazerskiego-pod-rzeszowem>>, dostęp: 4 kwietnia 2014 r. cyt. za: K. Jałoszyński, *Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji „BOA”*, Szczytno 2021, s. 38–39.

nogi. Za swoją postawę, Zbyszek i jego kolega z patrolu, zostali odznaczeni „Medalem za Ofiarność i Odwagę”³.

Zbyszek miał jeszcze jedną pasję, niezwiązaną z wykonywanym zawodem — zajmował się renowacją starych mebli. Robił to profesjonalnie. To zamiłowanie pochłonęło go całkowicie. Wyprowadził się z Warszawy do domu z drewnianych bali, który postawił na jednej spod ciechanowskich wsi. Swoim zamiłowaniem do renowacji mebli zaraził syna Szymona. Razem, bladym świtem, jeździli po targach w całej Polsce, poszukując mebli do renowacji. Jego odrestaurowane meble trafiały pod strzechy domów zarówno w kraju, jak i poza jego granice.

To dzięki Zbyszkowi moja rodzina stała się właścicielem domu z bala, domu który miał ponad 70 lat i gdybyśmy go nie odkupili i postawili

w innym miejscu za parę dni byłby rozebrany i pocięty na opał. W tym domu Zbyszek zainstalował nam kominek. Jest on teraz pamiątką po nim. Zawsze będzie nam o nim przypominał. Ostatnio zajął się stawianiem tzw. domów typu „stodoła”. W sierpniu przysłał mi zdjęcia wykonanych przez siebie tego typu domów. Zdjęcia i komentarz do nich emanowały radością i entuzjazmem. Czuć było, że Zbyszek znalazł kolejną pasję. Mieliśmy się umówić na ich oglądanie. Już się nie umówimy ...

Żegnaj Zbyszek ...

Kuba Jałoszyński

³ **Medal za Ofiarność i Odwagę** — polskie cywilne odznaczenie państwowe ustanowione ustawą z 17 lutego 1960 r. o orderach i odznaczeniach. Nadawane w latach 1960–1989 przez Radę Państwa, a od 1990 r. przez Prezydenta RP osobom, które niosły pomoc innym ludziom, narażając przy tym swoje życie. Medal zaprojektowany został w 1960 r. przez Józefa Gosławskiego, nadawany jest do dnia dzisiejszego. Źródło: <http://pl.wikipedia.org/wiki/Medal_za_Ofiarno%C5%9B%C4%87_i_Odwag%C4%99>, dostęp: 4 kwietnia 2014 r. cyt. za: K. Jałoszyński, *Centralny Pododdział...* wyd. cyt., s. 38–39.

1. Policyjne oddziały kontrterrorystyczne w USA

1.1. Policja w USA

We współczesnym świecie formacje policyjne funkcjonują w ramach hierarchicznej organizacji scentralizowanej lub są zdecentralizowane. Przykładem pierwszego rozwiązania jest Polska, gdzie Policja swoją jurysdykcją obejmuje cały kraj, na jej czele stoi komendant główny, któremu podlegają komendanci wojewódzcy, a także szefowie wyodrębnionych jednostek Policji, takich jak chociażby: Centralne Biuro Śledcze Policji, Centralny Pododdział Kontrterrorystyczny Policji „BOA” czy też Biuro Spraw Wewnętrznych. Przykładem policji zdecentralizowanej jest chociażby policja niemiecka. Każdy land (odpowiednik naszych województw) ma własne siły policyjne niepodlegające jednemu dowódcy na szczeblu centralnym.

Policja w Stanach Zjednoczonych opiera się na najbardziej zdecentralizowanym systemie policyjnym na świecie, charakteryzującym się nadzwyczajnym stopniem powielania i sprzeczną jurysdykcją. Chociaż każda społeczność jest uprawniona do prowadzenia własnego departamentu policji, żadna nie może uniemożliwić urzędnikom federalnym lub stanowym prowadzenia lokalnych dochodzeń w sprawie przestępstw, nad którymi mają jurysdykcję. Istnieje pięć głównych rodzajów agencji policyjnych w tym kraju:

- 1) system federalny składający się z: Departamentu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Departamentu Sprawiedliwości, w tym FBI, *Drug Enforcement Administration*, *Secret Service*, *Postal Inspection Service* i wielu innych;
- 2) siły policyjne i śledcze agencje utworzone przez każdy z 50 stanów związkowych;
- 3) wydziały szeryfów w kilku tysiącach hrabstw plus kilka hrabstw, które albo powielają jurysdykcje policyjne szeryfa, albo je mieszają;
- 4) siły policyjne w około 1000 miastach i ponad 20 000 miasteczek i miast Nowej Anglii;
- 5) policja w około 15 000 wioskach, gminach i miastach inkorporowanych⁴.

Do powyższej listy należy dodać jeszcze specjalne kategorie, takie jak chociażby policja Dystryktu Kolumbii⁵ — *Metropolitan Police Department*

⁴ <<https://www.britannica.com/topic/police/Decentralized-police-organizations>>, dostęp: 5 lipca 2022 r.

⁵ Waszyngton, D.C., formalnie Dystrykt Kolumbii (ang. *Washington, D.C. District of Columbia*), potocznie nazywany Waszyngtonem lub D.C. — stolica Stanów Zjednoczo-

(dalej: MPD) i DC Police — Departament Policji Miejskiej i policja Departamentu Centralnego stanowią główne siły policyjne w Dystrykcie Kolumbii w Stanach Zjednoczonych. Jest to szósty co do wielkości wydział policji miejskiej w Stanach Zjednoczonych. Dział obsługuje obszar 68 mil kwadratowych (180 km²) i populacji ponad 700 000 osób. Utworzony 6 sierpnia 1861 r. MPD jest jednym z najstarszych departamentów policji w Stanach Zjednoczonych. Pełni on wyjątkową funkcję, ponieważ służy jako lokalny departament policji, pełniąc obowiązki wobec hrabstwa, stanu i jurysdykcji federalnej, podlega władzom miejskim, ale działa także jako federalna służba policyjna. Ilekroć prezydent Stanów Zjednoczonych stwierdzi, że istnieją specjalne warunki o charakterze nadzwyczajnym, które wymagają użycia Metropolitan Police dla celów federalnych, prezydent może polecić burmistrzowi skierowanie sił policyjnych do wykonywania zadań na rzecz kraju, a burmistrz zapewnić ich działanie do 48 godzin. W dłuższym okresie prezydent musi przedstawić Kongresowi, na piśmie, powody kontynuowania wykorzystania MPD. Wykonywanie przez policję Dystryktu Kolumbii zadań na rzecz kraju może zostać przedłużone w dowolnym momencie na okres dłuższy niż 30 dni, jeśli sytuacja kryzysowa będzie trwać nadal lub jeśli Kongres wyda na to zgodę. W takich sytuacjach MPD jest uważany za federalną agencję ścigania⁶. Siły policyjne przypisane są do władz zarządzających mostami, tunelami i parkami, uniwersytetami lub „kampusami”. Jednostki policji kontrolujące specjalne okręgi utworzone w celu ochrony przeciwpożarowej, ochrony gleby i innych miejsc. Chociaż w Stanach Zjednoczonych istnieją dziesiątki tysięcy sił policyjnych, większość z nich składa się z zaledwie kilku funkcjonariuszy⁷.

Istniejąca struktura policji amerykańskiej odzwierciedla sprzeciw opinii publicznej wobec jakiegokolwiek koncentracji władzy policyjnej. Argumentowano, z jednej strony, że jeśli wszystkie przestępstwa staną się przestępstwami federalnymi, a cała władza policji zostanie przeniesiona do Waszyngtonu, to naród ucierpi, a samorządy będą osłabione, zgodnie

nych, założona 16 lipca 1790 r., miasto Waszyngton w USA stanowiło pierwotnie odrębną jednostkę samorządową, znajdującą się na obszarze terytorium Kolumbii. <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Waszyngton>>, dostęp: 13 sierpnia 2022 r.

⁶ <https://hmn.wiki/pl/Metropolitan_Police_Department_of_the_District_of_Columbia>, dostęp: 13 sierpnia 2022 r.

⁷ <<https://www.britannica.com/topic/police/Decentralized-police-organizations>>, dostęp: 5 lipca 2022 r.

z tym poglądem, lokalne problemy wymagają lokalnych sił reagowania. Z drugiej strony argumentowano również, że integracja i konsolidacja sił policyjnych obniży koszty i zwiększy efektywność. W trakcie tej debaty wiele małych gmin w Stanach Zjednoczonych zdecydowało się na utrzymanie własnych sił policyjnych, podczas gdy inne połączyły się, tworząc regionalne departamenty policji⁸.

1.1.1. Instytucja szeryfa w USA

W ramach systemu sił policyjnych w Stanach Zjednoczonych funkcjonuje instytucja szeryfa. Z kilkoma wyjątkami, dzisiejsi szeryfowie są wybieranymi urzędnikami, którzy służą jako główny funkcjonariusz organów ścigania w hrabstwie. Chociaż obowiązki szeryfa różnią się w zależności od jurysdykcji, biuro szeryfa jest na ogół aktywne we wszystkich trzech gałęziach systemu sądownictwa karnego: egzekwowaniu prawa, sądach i poprawkach⁹. Szeryf jest zazwyczaj wybierany przez mieszkańców na okres od roku do czterech lat¹⁰.

Urząd szeryfa jako urzędnika hrabstwa w kolonialnej Ameryce Północnej jest datowany od lat 60. XVII wieku. We współczesnych Stanach Zjednoczonych jurysdykcja szeryfa różni się w zależności od stanów i hrabstw (które w Luizjanie nazywane są „parafiami”, a na Alasce „gminami”). Szeryf jest najczęściej wybieranym urzędnikiem okręgowym, który pełni funkcję głównego cywilnego funkcjonariusza organów ścigania na obszarze swojej właściwości terytorialnej. Szeryf egzekwuje nakazy sądowe i mandaty i może wykonywać obowiązki, takie jak: eksmisje, zajmowanie mienia i aktywów na podstawie nakazów sądowych oraz doręczanie nakazów i dokumentów prawnych. W niektórych hrabstwach, w których obszary miejskie mają własne wydziały policji, szeryf może być ograniczony do obowiązków egzekwowania postępowania cywilnego, podczas gdy w innych hrabstwach może służyć jako główna jednostka policji i sprawować jurysdykcję nad wszystkimi gminami hrabstwa, w tym tymi, które działają w ramach własnych wydziałów policji. Szeryf często administruje więzieniami okręgowymi i jest odpowiedzialny za funkcje bezpieczeństwa sądów w ich jurysdykcji¹¹.

⁸ Tamże.

⁹ <<https://ncsheriffs.org/about/history-of-the-sheriff>>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

¹⁰ <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Szeryf>>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

¹¹ <<https://en.wikipedia.org/wiki/Sheriff>>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

Biuro szeryfa znajduje się przeważnie w stolicy danego hrabstwa i składa się z następujących urzędników:

- szeryf — najwyższy wybieralny przedstawiciel sił porządkowych na terenie hrabstwa, gminy lub miejscowości;
- wiceszeryf — zastępca szeryfa, przeważnie również wybierany przez mieszkańców;
- zastępca szeryfa — urzędnik, który w imieniu szeryfa wypełnia obowiązki biura;
- zastępca szeryfa ds. zatrzymań — zastępca, który nadzoruje więzienie;
- koroner szeryfa — lekarz dokonujący sekcji zwłok;
- dyspozytor — urzędnik, który obsługuje centralę telefoniczną¹².

1.1.2. Policja stanowa w USA

W Stanach Zjednoczonych policja stanowa ma odrębną formę organizacyjną dla każdego stanu, ma ona uprawnienia do prowadzenia działań tożsamyh dla organów ścigania i czynności dochodzeniowo-śledczyh¹³.

Funkcjonariusze policji stanowej, określani też jako „żołnierze stanowi”, wykonują funkcje, które nie podlegają jurysdykcji szeryfa hrabstwa (Vermont jest wyjątkiem), takie jak: egzekwowanie przepisów ruchu drogowego na drogach stanowych i między-stanowych, drogach ekspresowych, nadzór nad bezpieczeństwem kompleksu siedziby władz stanu, ochrona gubernatora, szkolenie nowych funkcjonariuszy dla miejscowych sił policyjnych, gdzie siły policyjne są zbyt małe aby były podstawy do prowadzenia akademii policji, oraz świadczenie usług technologicznych i naukowych. Wspierają lokalną policję i pomagają koordynować działania wielopodmiotowych grup zadaniowych w poważnych lub skomplikowanych sprawach na terenie danego stanu¹⁴.

1.1.3. Policyjne oddziały specjalne SWAT

Zdecentralizowanie policji w Stanach Zjednoczonych przekłada się również na funkcjonowanie policyjnych sił specjalnych — kontrterrorystycznych. Każdy rodzaj amerykańskich sił policyjnych ma w swoich strukturach własne pododdziały specjalne określne jako *Special Weapons and Tactics*

¹² <<https://pl.wikipedia.org/wiki/Szeryf>>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

¹³ <https://wblog.wiki/pl/State_police_%28United_States%29>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

¹⁴ Tamże.

(dalej: SWAT), co w dosłownym tłumaczeniu oznacza: Specjalna Broń i Taktyka. Po raz pierwszy utworzono je w latach 60. XX wieku, aby radzić sobie z zamieszkami ulicznymi lub konfrontacjami z uzbrojonymi przestępcami. Liczba i zakres wykorzystania oddziałów SWAT wzrosła w latach 80. i 90. XX wieku, ze względu na walkę z gangami narkotykowymi, a w następstwie ataków z 11 września 2001 r. znacząco wzrosła ich rola w walce z terroryzmem. Oddziały SWAT są coraz częściej wyposażone w sprzęt wojskowy i szkolone do działania przeciwko zagrożeniom terrorystycznym, do tłumienia zamieszek, sytuacji wzięcia zakładników oraz w sytuacjach wykraczających poza możliwości zwykłych organów ścigania, określanych jako działania „wysokiego ryzyka”¹⁵.

Według *Historical Dictionary of Law Enforcement*, termin SWAT był użyty jako akronim od „Special Weapons and Tactics”, nazwy utworzonej 100-osobowej jednostki taktycznej w 1964 r. przez Departament Policji w Filadelfii w odpowiedzi na gwałtowny wzrost liczby napadów na banki. Zadaniem tej jednostki było szybkie i zdecydowane reagowanie na napady na banki, przy wykorzystaniu dużej liczby specjalnie wyszkolonych policjantów, dysponujących dużą siłą ognia. Ta taktyka zadziałała i wkrótce znalazła zastosowanie wobec incydentów z udziałem niebezpiecznych, uzbrojonych przestępców¹⁶.

SWAT używa sprzętu i uzbrojenia, w tym do walki w środowisku miejskim. Poszczególne elementy wyposażenia różnią się w zależności od jednostki, ale istnieją pewne stałe trendy dotyczące standardów wyposażenia. Operatorzy noszą mundury taktyczne używane przez wojsko. Wiele oddziałów policji odeszło od oryginalnych standardowych czarnych lub niebieskich mundurów, a mundury SWAT zawierają teraz wojskowe zielone i kamuflowane wzory¹⁷.

Współczesne jednostki SWAT powszechnie używają hełmy wojskowe, takie same jak siły specjalne. Kominiarki ognioodporne są często używane do ochrony twarzy, a także do ochrony tożsamości członków zespołu. Kamizelki kuloodporne są wyposażone we wkłady balistyczne, zwiększające ich odporność na rażenie ogniem. Kamizelki te są oznaczone napisem „POLICE”, „SZERYF”, „SWAT” lub podobnym, aby umożliwić łatwą identyfikację¹⁸.

¹⁵ <<https://en.wikipedia.org/wiki/SWAT>>, dostęp: 13 sierpnia 2022 r.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ Tamże.

Oddziały SWAT używają szerokiej gamy broni, najczęstszą bronią są: pistolety maszynowe, karabiny, karabiny szturmowe, strzelby i karabiny snajperskie. Wsparcie taktyczne obejmują m.in.: granaty hukowe, tasery i granaty z gazem łzawiącym. Pistolet maszynowy 9 mm Heckler & Koch MP5 był kiedyś podstawnym środkiem walki większości oddziałów SWAT, został on wycofany przez wiele departamentów na rzecz karabinków 5,56, takich jak Colt CAR-15 i bardziej nowoczesny M4. Popularne strzelby używane przez jednostki SWAT to półautomatyczny Benelli M1 oraz Remington 870. Pistolety półautomatyczne to SIG Sauer, Glock, H&K USP, powszechnie używane karabiny snajperskie to karabin M14 i Remington 700P¹⁹.

Jednostki SWAT w działaniach bojowych wykorzystują transportery opancerzone, określne w USA jako *Armored Rescue Vehicle* — Opancerzone Pojazdy Ratownicze. W czasie działań operacyjnych — kamuflowanych, aby uniknąć wykrycia przez podejrzanych, jednostki SWAT używają również specjalnie przygotowanych autobusów, furgonetek, ciężarówek lub innych pozornie normalnych pojazdów²⁰.

Ryc. 1. Transporter opancerzony oddziału SWAT

Źródło: <<https://www.google.com/search?source=univ&tbm=isch&q=swat+pojazdy+opancerzone&fir>>, dostęp: 15 sierpnia 2022 r.

¹⁹ Tamże.

²⁰ Tamże.

Do pokonywania drzwi i innych zamknięć budowlanych operatorzy SWAT używają taranów, strzelb z pociskami wyważającymi lub dedykowanych do tego celu ładunków wybuchowych. Tarcze balistyczne są używane w sytuacjach walki na bliskiej odległości, aby zapewnić osłonę członkom SWAT przed rażeniem ogniem przeciwnika²¹.

Oddziały SWAT funkcjonują w ramach danej formacji policji w Stanach Zjednoczonych w dwojakiej formule zorganizowania jako jednostki:

- 1) etatowe,
- 2) nieetatowe.

W pierwszej formule zorganizowania pododdział stanowi jednostkę organizacyjną określonej formacji policyjnej. Ma on swoją hierarchiczną strukturę organizacyjno-etatową. Służba w jednostce związana jest wyłącznie z przygotowaniem się i realizowaniem zadań o charakterze specjalnym wymagającym, innych niż policyjne, umiejętności oraz wykorzystania specjalnej taktyki. Zadania te nacechowane są znacznym stopniem niebezpieczeństwa, nacechowane są możliwością utraty zdrowia lub życia policjantów. Są to zadania głównie polegające m.in. na: podejmowaniu działań w sytuacjach zakładniczych, zatrzymywaniu niebezpiecznych przestępców, likwidacją miejsc produkcji narkotyków.

W drugiej formule zorganizowania pododdział nie posiada struktury organizacyjno-etatowej. Nie jest jednostką policji. Funkcjonariusze w nim służący na co dzień wykonują typowe zadania policyjne. Przeszli jednak przeszkolenie w zakresie specjalnej taktyki i okresowo przechodzą szkolenia doskonalące. W radiowozach wożą niezbędne uzbrojenie i wyposażenie. W sytuacjach tego wymagających kierowani są w dany rejon lub miejsce, w którym należy podjąć działania. Przez taką formułę zorganizowania ich poziom wyszkolenia i umiejętności są znacznie niższe niż policjantów z pododdziałów etatowych.

Stan osobowy, uzbrojenie i wyposażenie pododdziałów SWAT zależy w głównej mierze od „zamożności” podmiotu administracyjnego (miasta, hrabstwa), w ramach którego funkcjonuje dana policja. To lokalne władze decydują o budżecie policji, a ta o wysokości środków finansowych dedykowanych jednostce SWAT.

W Stanach Zjednoczonych do 2005 r. oddziały SWAT były wykorzystywane do działań około 50 000 razy każdego roku, prawie 80% dotyczyło aresztowań niebezpiecznych przestępców, najczęściej powiązanych z gangami handlarzy narkotyków. Od 2015 r. liczba ta wzrosła do prawie 80 000 realizacji w roku²².

²¹ Tamże.

²² Tamże.

1.2. Policja w Los Angeles

Los Angeles Police Department (dalej: LAPD) — departament policji w mieście Los Angeles, w Kalifornii. Jest to jeden z największych departamentów policji w USA, w którym służy ponad 10 000 policjantów oraz ponad 3 000 pracowników cywilnych. LAPD jest odpowiedzialne za obszar 1290 km² i 4 miliony mieszkańców.

Departament dzieli się na 4 regiony operacyjne (centralne, południowe, zachodnie i dolinę San Fernando) oraz 21 posterunków oraz 4 wydziały policji drogowej: centralne, południowe, zachodnie i dolinę San Fernando i wydział metropolitalny. Jako departament LAPD posiada około 6000 pojazdów, 26 helikopterów, 2 łodzie, 3 samoloty, 40 koni i 22 psy policyjne²³.

Pierwsza formacja policyjna w Los Angeles powstała w 1853 r. jako Los Angeles Rangers, była to grupa ochotników, która pomagała istniejącym siłom bezpieczeństwa hrabstwa Los Angeles. Ochotnicy wkrótce zastąpili Straż Miejską Los Angeles, która również była formacją złożoną z grupy ochotników. Żadna z tych formacji nie była skuteczna. Los Angeles stało się znane z powszechnie występującej przemocy, hazardu i występków²⁴.

Pierwsza zawodowa formacja policyjna została utworzona w Los Angeles w 1869 r., kiedy 6 oficerów zostało zatrudnionych do służby w policji pod dowództwem burmistrza miasta Williama C. Warrena. W 1900 r., pod kierownictwem Johna M. Glassa w policji służyło 70 oficerów, jeden na 1500 zamieszkałych osób. W 1903 r., wraz z uruchomieniem służby cywilnej, liczebność policji została zwiększona do 200 funkcjonariuszy²⁵. Dziś jest to jeden z najbardziej rozpoznawalnych i z informatyzowanych departamentów policji w Stanach Zjednoczonych. Używa m.in. programu do prognozowania zagrożenia przestępczością.

W Departamencie Policji w Los Angeles wykorzystywany jest program *Predictive Policing* (dalej: PredPol). To nowatorskie podejście policji, które wykorzystuje algorytmy do przewidywania najbardziej prawdopodobnych

²³ <[https://pl.wikipedia.org/wiki/Los_Angeles_Police_Department#:~:text=Los%20Angeles%20Police%20Department%20\(LAPD,1290km%C2%B2%20i%204%20miliony%20mieszka%C5%84c%C3%B3w](https://pl.wikipedia.org/wiki/Los_Angeles_Police_Department#:~:text=Los%20Angeles%20Police%20Department%20(LAPD,1290km%C2%B2%20i%204%20miliony%20mieszka%C5%84c%C3%B3w)>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

²⁴ <https://hmn.wiki/pl/Los_Angeles_Police_Department>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

²⁵ Tamże.

przyszłych przestępstw. Dzięki sztucznej inteligencji dane są gromadzone i wykorzystywane do identyfikacji podejrzanych zachowań, lokalizacji, aktywności i osób. Technologia oparta jest na modelach sieciowych i modelach ryzyka. Modele sieciowe przewidują określone rodzaje przestępstw, wykorzystując informacje na podstawie czasu i lokalizacji, aby przewidzieć, kiedy i gdzie szukać przestępstw. Model predykcyjny wykorzystuje geoprzestrzenność do dostarczania informacji o przestępstwach²⁶.

Policja w Los Angeles zaczęła wykorzystywać PredPol, predykcyjnego oprogramowania policyjnego, w 2012 r. Trzy cechy zachowania przestępców są włączone do algorytmu, który powstał w wyniku dziesięciu lat badań nad wzorcami przestępczymi:

- Ponowna wiktyimizacja: jeśli pewnego dnia zostanie popełnione przestępstwo, wzrasta ryzyko, że powtórzy się ono ponownie. Opiera się to na filozofii, że jeśli sprawca odniesie sukces w jednej dziedzinie, wróci, ponieważ jest to teraz mniej ryzykowne.
- Niemal powtarzająca się wiktyimizacja: jeśli w sąsiedztwie popełniono przestępstwo, sąsiednie domy są teraz bardziej zagrożone ze względu na bliskie sąsiedztwo.
- Wyszukiwanie lokalne: przestępstwa mają tendencję do łączenia się w grupy, ponieważ przestępcy raczej nie podróżują daleko od swoich kluczowych punktów aktywności, takich jak dom, praca i zabawa²⁷.

1.2.1. Oddział SWAT w Los Angeles

Oddział SWAT w policji Los Angeles odpowiada za podejmowanie działań bojowych, w przypadku gdy dowódca operacji policyjnej — związanej z sytuacją kryzysową, taką jak: zabarykadowanie się osoby, sytuacja zakładnicza, próba samobójcza, a także zatrzymanie przestępców związane z wysokim ryzykiem ataku z ich strony z wykorzystaniem broni palnej lub niebezpiecznego narzędzia — zgłosi potrzebę wykorzystania SWAT. Dowódca operacji policyjnej zwraca się o wsparcie SWAT przede wszystkim w przypadku incydentu zabarykadowania lub sytuacji z zakładnikiem, gdy podejrzany jest prawdopodobnie uzbrojony, podejrzewa się, że podejrzany

²⁶ <https://en.wikipedia.org/wiki/Los_Angeles_Police_Department_resources>, dostęp: 6 lipca 2022 r.

²⁷ Tamże.

brał udział w przestępstwie lub stanowi poważne zagrożenie dla życia i bezpieczeństwa społeczeństwa policji, podejrzany znajduje się w sytuacji dającej schronienie i ukrycie się lub znajduje się na otwartej przestrzeni, a obecność lub zbliżenie się funkcjonariuszy policji może wywołać niepożądane reakcje podejrzanego, a przy tym podejrzany odmawia poddania się aresztowaniu²⁸.

Koncepcja utworzenia pododdziału kontrterrorystycznego w policji Los Angeles powstała pod koniec lat 60. XX w. w wyniku sytuacji z incydentami ostrzeliwania przez snajperów cywili i funkcjonariuszy policji w całym kraju. Wiele z tych incydentów miało miejsce w Los Angeles podczas i po zamieszkach w Watts. Po dokonaniu oceny w jaki sposób policja działała w każdym z tych incydentów, kierownictwo LAPD zdało sobie sprawę, że skuteczna reakcja na te niebezpieczne zdarzenia praktycznie nie istniała. Oficer John Nelson przedstawił koncepcję utworzenia policyjnych sił specjalnych inspektorowi Darrylowi F. Gatesowi. Inspektor Gates zgodził się i zatwierdził koncepcję utworzenia małej grupy wyszkolonych i przygotowanych oficerów policji wykorzystujących specjalną taktykę do radzenia sobie z tymi niebezpiecznymi atakami. Od 1967 r. SWAT Departamentu Policji Los Angeles stanowi gotową na reagowanie na sytuacje, które wykraczają poza możliwości normalnie wyposażonego i przeszkolonego policjanta Departamentu LAP. Od samego początku członkowie LAPD SWAT prowadzili działania związane z bezpiecznym ratowaniem wielu zakładników, aresztowali dziesiątki niebezpiecznych przestępców. Za swoje zasługi otrzymali setki wyróżnień i nagród, w tym kilka Medali Walecznych, najwyższego odznaczenia departamentu za bohaterstwo na służbie²⁹.

Pierwsza jednostka SWAT w Los Angeles składała się z 15 czteroosobowych zespołów bojowych. Członkowie każdego zespołu, którzy zgłosili się na ochotnika spośród policjantów LAPD, mieli doświadczenie w zawodzie policjanta i wcześniejszą służbę wojskową. Byli oni kierowani na comiesięczne szkolenie, a gdy zaistniała potrzeba użycia sił specjalnych zespół kierowany był do działań. Zespoły bojowe zapewniały również ochronę obiektów policyjnych podczas zajęć i zamieszek ulicznych³⁰.

Pierwsze poważne działania bojowe oddział SWAT LAPD przeprowadził 9 grudnia 1969 r. w siedzibie ekstremistycznej organizacji Afroamery-

²⁸ <<https://www.lapdonline.org/office-of-the-chief-of-police/office-of-special-operations/metropolitan-division/swat/>>, dostęp: 7 lipca 2022 r.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.